Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [*ATHANASIOS RANTOS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 3. martā [1]

Lieta C-873/19

Deutsche Umwelthilfe eV
pret
Bundesrepublik Deutschland,
piedaloties
Volkswagen AG

(*Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht* (Šlēsvigas-Holšteinas Administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Orhūsas konvencija – Iespēja vērsties tiesā – 9. panta 3. punkts – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. panta pirmā daļa – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā – Atzīta vides aizsardzības organizācija – *Locus standi* valsts tiesā, lai apstrīdētu transportlīdzekļiem piešķirto EK tipa apstiprinājumu – Regula (EK) Nr. 715/2007 – Mehānisko transportlīdzekļu apstiprinājums – 5. panta 2. punkts – Dīzeļdzinējs – Slāpekļa oksīdu emisiju samazināšana, ko ierobežo "termālais logs" – Pārveidošanas ierīce – Šādas ierīces atļaušana, ja to pamato nepieciešamība aizsargāt dzinēju no bojājumiem vai negadījuma un transportlīdzekļa droša darbība – Jaunākie tehnoloģiskie risinājumi

I. Ievads

1. Pamatlietā valsts iestāde, kas ir atbildīga par EK tipa apstiprinājumu, pieņēma lēmumu atļaut automobiļu ražotāja *Volkswagen AG* ražotajos transportlīdzekļos, kas aprīkoti ar *Euro 5* paaudzes dīzeļdzinēju, izmantot dzinēja vadības blokā iebūvētu programmatūru, kas, ņemot vērā noteiktus ārējās temperatūras apstākļus, samazina izplūdes gāzu recirkulāciju, kā rezultātā palielinās slāpekļa oksīdu (NOx) emisijas.

2. *Deutsche Umwelthilfe eV*, kas ir atzīta vides aizsardzības organizācija, apstrīdēja šo lēmumu *Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht* (Šlēsvigas-Holšteinas Administratīvā tiesa, Vācija), apgalvojot, ka šī programmatūra ir aizliegta "pārveidošanas ierīce" Regulas (EK) Nr. 715/2007 [2] 5. panta 2. punkta izpratnē.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2007. gada 20. jūnijs) par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem ("Euro 5" un "Euro 6") un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai (OV 2007, L 171, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 692/2008 (2008. gada 18. jūlijs) (OV 2008, L 199, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 715/2007").

3. Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Deutsche Umwelthilfe* saskaņā ar valsts tiesībām nav *locus standi* apstrīdēt minēto lēmumu. Līdz ar to šī tiesa jautā Tiesai, pirmkārt, vai Orhūsas konvencijas [3] 9. panta 3. punktā, to skatot kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantu, ir paredzēts, ka šādai organizācijai ir jābūt tiesībām valsts tiesās apstrīdēt administratīvu lēmumu, ar kuru transportlīdzekļiem ir piešķirts EK tipa apstiprinājums, ņemot vērā Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punktu.

4. Otrkārt, apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai pārveidošanas ierīces "nepieciešamība" minētā 5. panta 2. punkta izpratnē ir jāvērtē atbilstoši jaunākajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem, kas pastāvēja attiecīgo transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājuma datumā, un vai ir jāņem vērā citi apstākļi, kuru dēļ šāda pārveidošanas ierīce varētu būt likumīga.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Starptautiskās tiesības

5. Orhūsas konvencijas 1. pantā "Mērķis" ir noteikts:

"Lai pašreizējā un nākamajās paaudzēs aizsargātu ikvienas personas tiesības dzīvot vidē, kas atbilstu personas veselības stāvoklim un labklājībai, katra Puse saskaņā ar šīs konvencijas noteikumiem garantē tiesības piekļūt informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem."

6. Šīs konvencijas 2. panta "Definīcijas" 4. un 5. punktā ir noteikts:

"4. "Sabiedrība" ir viena vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un – saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi – to apvienības, organizācijas vai grupas.

5. "Attiecīga sabiedrības daļa" ir sabiedrība, kuru ietekmē vai varētu ietekmēt lēmumu pieņemšana vides jomā vai kurai ir interese par to; šīs definīcijas piemērošanas nolūkā uzskata, ka nevalstiskajām organizācijām, kas veicina vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir attiecīga interese."

7. Minētās konvencijas 9. panta "Iespēja griezties tiesu iestādēs" 2. un 3. punkts ir šāds:

"2. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem:

a) kuriem ir pamatota interese vai arī

b) kuri uzskata, ka noticis tiesību aizskārums, ja šādu priekšnosacījumu paredz attiecīgās Puses administratīvā procesa normas, ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai – pamatojoties uz materiāliem vai procesuāliem aspektiem – apstrīdētu jebkura tāda lēmuma, darbības vai

[3] Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta Orhūsā (Dānija) 1998. gada 25. jūnijā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) (OV 2005, L 124, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Orhūsas konvencija").

bezdarbības likumību, uz ko attiecas 6. panta noteikumi, ja šāda apstrīdēšana paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos, kā arī neskarot šā panta 3. punktu un citus attiecīgus šīs konvencijas noteikumus.

To, vai interese ir pamatota un vai ir noticis tiesību aizskārums, nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un ar mērķi nodrošināt attiecīgai sabiedrības daļai plašas iespējas griezties tiesu iestādēs saistībā ar šīs konvencijas piemērošanu. Tādēļ a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā par pamatotu uzskata ikvienas tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbilst 2. panta 5. punktā minētajām prasībām. Šādas organizācijas uzskata arī par tādām, kam ir tiesības, attiecībā uz kurām ir iespējams tiesību aizskārums, kā paredzēts b) apakšpunktā.

[..]

3. Turklāt, neskarot 1. un 2. punktā minētās pārskatīšanas procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību, kas pārkāpj attiecīgās valsts tiesību aktus vides jomā."

B. Savienības tiesības

1. Regula (EK) Nr. 1367/2006

8. Regulas (EK) Nr. 1367/2006 [4] 1. panta "Mērķis" 1. punktā ir noteikts:

"Šīs regulas mērķis ir veicināt to pienākumu īstenošanu, kas izriet no ANO/EEK Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, turpmāk – "Orhūsas Konvencija", paredzot noteikumus par konvencijas piemērošanu Savienības iestādēm un struktūrām, jo īpaši:

[..]

d) dodot iespēju Savienības līmenī griezties tiesā saistībā ar vides jautājumiem atbilstīgi šajā regulā paredzētajiem nosacījumiem."

9. Šīs regulas 2. panta "Definīcijas" 1. punkta f) apakšpunktā ir paredzēts:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

f) "tiesību akti vides jomā" ir Savienības tiesību akti, kas neatkarīgi no to tiesiskā pamata veicina Savienības vides politikas mērķu sasniegšanu, kā noteikts LESD: saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, aizsargāt cilvēku veselību, apdomīgi un racionāli izmantot dabas resursus un starptautiskā līmenī veicināt pasākumus, kas risina reģionu vai pasaules mēroga vides problēmas."

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2006. gada 6. septembris) par to, kā Savienības iestādēm un struktūrām piemērot Orhūsas Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV 2006, L 264, 13. lpp.).

2. Regula Nr. 715/2007

10. Saskaņā ar Regulas Nr. 715/2007 1., 6. un 7. apsvērumu:

"(1) [..] būtu jāsaskaņo mehānisko transportlīdzekļu tipa apstiprinājuma tehniskās prasības attiecībā uz emisijām, lai prasības dažādās dalībvalstīs neatšķirtos un lai nodrošinātu augstu vides aizsardzības līmeni.

[..]

(6) Lai uzlabotu gaisa kvalitāti un ievērotu piesārņojuma robežvērtības, jo īpaši ir nozīmīgi jāsamazina slāpekļa oksīdu emisijas no transportlīdzekļiem, kas aprīkoti ar dīzeļmotoriem. [..]

(7) Nosakot emisiju standartus, svarīgi ņemt vērā to, kā tie ietekmēs tirgu un ražotāju konkurētspēju, kādas tiešās un netiešās izmaksas tie radīs uzņēmumiem un priekšrocības, [kas] rodas jauninājumu sekmēšanas, gaisa kvalitātes uzlabošanas, veselības aprūpes izmaksu samazināšanas un paredzamā dzīves ilguma palielināšanas ziņā, kā arī to, kādu vispārēju ietekmi tas atstās uz oglekļa dioksīda emisijām."

11. Šīs regulas 1. panta "Priekšmets" 1. punktā ir noteikts:

"Šī regula nosaka vienotas tehniskas prasības mehānisko transportlīdzekļu ("transportlīdzekļi") tipa apstiprinājumam un rezerves daļu, piemēram, rezerves piesārņojuma kontroles iekārtu, tipa apstiprinājumam, ņemot vērā to emisijas."

12. Minētās regulas 3. panta "Definīcijas" 10. punktā ir paredzēts:

"Regulā un tās īstenošanas pasākumos piemēro šādas definīcijas:

[..]

10) "pārveidošanas ierīce" ir jebkurš konstrukcijas elements, kas nosaka temperatūru, transportlīdzekļa ātrumu, dzinēja apgriezienus (*RPM*), pārnesumu, kolektora vakuumu vai citus parametrus, lai aktivizētu, modulētu, aizkavētu vai pārtrauktu jebkuras emisiju kontroles sistēmas daļas darbību, kas samazina emisiju kontroles sistēmas efektivitāti apstākļos, kas ir paredzami normālā transportlīdzekļa darbībā un izmantošanā."

13. Šīs pašas regulas 5. panta "Prasības un testi" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Ražotājs transportlīdzekļus aprīko tā, lai daļas, kas varētu radīt emisiju, būtu plānotas, konstruētas un samontētas tā, lai transportlīdzeklis normālos lietošanas apstākļos atbilstu šai regulai un tās īstenošanas pasākumiem.

2. Tādu pārveidošanas ierīču lietošanu, kuras samazina emisijas kontroles efektivitāti, aizliedz. Aizliegumu nepiemēro, ja:

a) šādas ierīces nepieciešamību attaisno motora aizsardzība pret bojājumiem vai negadījumiem un droša transportlīdzekļa darbība;

b) ierīce nedarbojas neatbilstīgi prasībām attiecībā uz dzinēja palaišanu;

vai

c) iztvaikošanas emisijas un izpūtēja vidējās emisijas pārbaudes procedūrā apstākļi ir pietiekami iekļauti."

14. Regulas Nr. 715/2007 I pielikumā "Maksimālā pieļaujamā emisija" ir paredzētas NOx emisiju robežvērtības, jo īpaši *Euro 5* kategorijas transportlīdzekļiem, kas ir norādīti 1. tabulā.

3. Direktīva 2007/46/EK

15. Direktīva 2007/46/EK[5] tika atcelta no 2020. gada 1. septembra ar Regulu (ES) 2018/858[6] saskaņā ar pēdējās minētās 88. pantu. Tomēr, ņemot vērā attiecīgo faktu norises laiku, šī direktīva joprojām ir piemērojama pamatlietā.

16. Šīs direktīvas 1. pantā "Temats" bija noteikts:

"Ar šo direktīvu ir izveidota saskaņota administratīvu noteikumu un vispārēju tehnisku prasību sistēma, kā apstiprināt visus jaunos transportlīdzekļus, kas ir tās darbības jomā, kā arī tādiem transportlīdzekļiem paredzētas sistēmas, sastāvdaļas un atsevišķas tehniskas vienības, lai Kopienā atvieglotu to reģistrāciju, pārdošanu un nodošanu ekspluatācijā.

[..]

Piemērojot šo direktīvu, normatīvajos aktos, kuru pilnīgs saraksts ir IV pielikumā, ietver īpašas tehniskas prasības transportlīdzekļu uzbūvei un darbībai."

17. Minētās direktīvas 3. panta "Definīcijas" 5. punktā bija paredzēts:

"Ja vien šajā direktīvā un IV pielikumā uzskaitītajos normatīvajos aktos nav paredzēts citādi, piemēro šādas definīcijas:

[..]

5. "EK tipa apstiprināšana" ir procedūra, ar ko dalībvalsts apliecina, ka transportlīdzekļa, sistēmas, sastāvdaļas vai atsevišķas tehniskas vienības tips atbilst attiecīgiem šajā direktīvā paredzētiem administratīviem noteikumiem un tehniskām prasībām, un IV vai XI pielikumā uzskaitītiem normatīviem aktiem."

18. Tās pašas direktīvas IV pielikuma "Transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājuma piešķiršanas prasības" I daļā "Normatīvie akti attiecībā uz tādu transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājumu, kuri ražoti neierobežotās sērijās" ir atsauce uz Regulu Nr. 715/2007 attiecībā uz "vieglo transportlīdzekļu emisij[u] (*Euro 5* un *Euro 6*)/piekļuv[i] informācijai".

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2007. gada 5. septembris), ar ko izveido sistēmu mehānisko transportlīdzekļu un to piekabju, kā arī tādiem transportlīdzekļiem paredzētu sistēmu, sastāvdaļu un atsevišķu tehnisku vienību apstiprināšanai (pamatdirektīva) (OV 2007, L 263, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 214/2014 (2014. gada 25. februāris) (OV 2014, L 69, 3. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 2007/46").

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2018. gada 30. maijs) par mehānisko transportlīdzekļu un to piekabju, kā arī tādiem transportlīdzekļiem paredzētu sistēmu, sastāvdaļu un atsevišķu tehnisku vienību apstiprināšanu un tirgus uzraudzību un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2007 un (EK) Nr. 595/2009 un atceļ Direktīvu 2007/46/EK (OV 2018, L 151, 1. lpp.).

C. Vācijas tiesības

19. *Verwaltungsgerichtsordnung* (Administratīvā procesa likums)[7], redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "*VwGO*"), 42. pantā ir noteikts:

"(1) Pieteikumu tiesā var iesniegt, lai panāktu administratīva akta atcelšanu (atcelšanas prasība) vai noteiktu iestādei pienākumu izdot aktu, ko tā atteikusies vai atturējusies izdot (prasība noteikt pienākumu).

(2) Ja vien tiesību aktā nav noteikts citādi, šāds pieteikums ir pieņemams tikai tad, ja pieteicējs pamato, ka ar konkrēto administratīvo aktu vai atteikšanos vai atturēšanos izdot šādu aktu ir tikušas aizskartas viņa tiesības."

20. *VwGO* 113. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ja administratīvais akts ir prettiesisks un tādējādi ir aizskartas pieteicēja tiesības, tiesa administratīvo aktu un – vajadzības gadījumā – lēmumu par iebildumiem atceļ. [..]"

21. *Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG* (*Umwelt-Rechtsbehelfsgesetz*) (Likums par papildu noteikumiem, kas reglamentē tiesību aizsardzības līdzekļus vides jomā atbilstoši Direktīvai 2003/35/EK [8]) (Tiesību aizsardzības līdzekļu likums vides jomā))[9], redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "*UmwRG*"), 1. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šis likums attiecas uz pārsūdzībām par šādiem lēmumiem:

[..]

5. publisko tiesību administratīvie akti vai līgumi, ar kuriem atļauj projektus, kas nav minēti 1.–2.b apakšpunktā, pamatojoties uz attiecīgajiem federālo tiesību, federālo zemju tiesību vai tieši piemērojamo Savienības tiesību aktu noteikumiem vides jomā, un

6. administratīvie akti attiecībā uz uzraudzības vai kontroles pasākumiem, kas veikti, lai īstenotu vai izpildītu 1.–5. apakšpunktā minētos lēmumus, kuru mērķis ir nodrošināt atbilstību attiecīgajiem federālo tiesību, federālo zemju tiesību vai tieši piemērojamo Savienības tiesību aktu noteikumiem vides jomā.

Šo likumu piemēro arī tad, ja pretēji spēkā esošajiem noteikumiem pirmajā teikumā minētais lēmums nav pieņemts. [..]

[..]

Pirmo un otro teikumu nepiemēro, ja lēmums šā punkta izpratnē ir pieņemts, pamatojoties uz to administratīvo tiesu nolēmumu, kuras izskata strīdu."

7 *BGBl.* 1991 I, 686. lpp.

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2003. gada 26. maijs), ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK (OV 2003, L 156, 17. lpp.).

9 *BGBl.* 2017 I, 3290. lpp.

22. *UmwRG* 2. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Saskaņā ar 3. pantu atzīta valsts vai ārvalsts organizācija var celt prasību atbilstoši *VwGO*, lai apstrīdētu 1. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzēto lēmumu vai šāda lēmuma nepieņemšanu neatkarīgi no tā, vai ir aizskartas tās tiesības, ja organizācija

1. pamato, ka 1. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzētais lēmums vai šāda lēmuma nepieņemšana ir pretrunā noteikumiem, kas var būt būtiski lēmuma mērķiem,

2. pamato, ka 1. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzētais lēmums vai šāda lēmuma nepieņemšana ir to skārusi saistībā ar tās statūtos noteikto darbības jomu, proti, palīdzēt sasniegt vides aizsardzības mērķus, un

3. saistībā ar procedūru, kas paredzēta

   a) 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 1.–2.b apakšpunktā, ir tiesīga tajā piedalīties;

   b) 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 4. apakšpunktā, ir tiesīga tajā piedalīties un ja šādā saistībā tā ir paudusi savu viedokli par lietas būtību saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem vai ja tai nebija dota iespēja paust savu viedokli pretēji spēkā esošajiem noteikumiem.

Ja tiek pārsūdzēts 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 2.a–6. apakšpunktā paredzētais lēmums vai šāda lēmuma nepieņemšana, organizācijai turklāt ir jānorāda arī uz vides aizsardzības noteikumu pārkāpumu."

23. Saskaņā ar *Verordnung über die EG-Genehmigung für Kraftfahrzeuge und ihre Anhänger sowie für Systeme, Bauteile und selbstständige technische Einheiten für diese Fahrzeuge* (*EG-Fahrzeuggenehmigungsverordnung*) (Noteikumi par transportlīdzekļu un to piekabju, kā arī tādiem transportlīdzekļiem paredzētu sistēmu, detaļu un atsevišķu tehnisku vienību apstiprināšanu saskaņā ar EK tiesību normām (EK transportlīdzekļu apstiprināšanas noteikumi))[10], redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "*EG-FGV*"), 25. panta 2. punktu:

"(1) Ja *Kraftfahrt-Bundesamt* [Federālais mehānisko transportlīdzekļu birojs, Vācija; turpmāk tekstā – "*KBA*"] konstatē, ka transportlīdzekļi, sistēmas, detaļas vai atsevišķas tehniskas vienības neatbilst apstiprinātajam tipam, tas var veikt nepieciešamos pasākumus saskaņā ar Direktīvām [2007/46], 2002/24/EK [11] un 2003/37/EK [12], kas piemērojamas attiecīgajam tipam, lai nodrošinātu ražošanas atbilstību apstiprinātajam tipam.

(2) Lai novērstu trūkumus un garantētu arī ekspluatācijā jau laistu transportlīdzekļu, detaļu vai tehnisku vienību atbilstību prasībām, Federālais mehānisko transportlīdzekļu birojs var vēlāk pieņemt papildu noteikumus."

[10] *BGBl.* 2011 I, 126. lpp.

[11] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2002. gada 18. marts) par divriteņu vai trīsriteņu mehānisko transportlīdzekļu tipa apstiprinājumu un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 92/61/EEK (OV 2002, L 124, 1. lpp.).

[12] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2003. gada 26. maijs), kas attiecas uz tipa apstiprinājumu lauksaimniecības vai mežsaimniecības traktoriem, to piekabēm un maināmām velkamām mašīnām kopā ar to sistēmām, detaļām un atsevišķām tehniskām vienībām un ar ko atceļ Direktīvu 74/150/EEK (OV 2003, L 171, 1. lpp.).

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

24. *Volkswagen* tostarp ražoja transportlīdzekļa modeli *VW Golf Plus TDI*, kas aprīkots ar *Euro 5* EA 189 tipa dīzeļdzinēju un divu litru cilindru (turpmāk tekstā – "attiecīgie transportlīdzekļi"). Šajos transportlīdzekļos ir izplūdes gāzu recirkulācijas vārsts.

25. Attiecīgie transportlīdzekļi sākotnēji bija aprīkoti ar dzinēja vadības blokā iebūvētu programmatūru, kurā bija paredzēts "0 režīms" un "1. režīms" (turpmāk tekstā – "pārslēgšanas loģika"). 1. režīms tika izmantots piesārņotāju emisiju tipa apstiprinājuma testam, sauktam par *New European Driving Cycle* [Eiropas jaunais braukšanas cikls] (*NEDC*), kas tiek veikts laboratorijā. Ja nebija šī apstiprinājuma testam raksturīgo nosacījumu, tika piemērots 0 režīms, un šajā gadījumā samazinājās izplūdes gāzu recirkulācijas līmenis. Reālā braukšanas režīmā šie transportlīdzekļi gandrīz vienmēr bija 0 režīmā, un tādējādi tajos netika ievērotas Regulā Nr. 715/2007 paredzētās NOx robežvērtības. No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pārslēgšanas loģika tādējādi ir uzskatāma par aizliegtu pārveidošanas ierīci šīs regulas 5. panta 1. un 2. punkta izpratnē. Saistībā ar attiecīgo transportlīdzekļu EK tipa apstiprināšanas procedūru *Volkswagen* nebija paziņojis *KBA* par šīs sistēmas esamību.

26. 2015. gada 15. oktobrī *KBA* pieņēma lēmumu saskaņā ar *EG-FGV* 25. panta 2. punktu, ar kuru tas tostarp uzdeva *Volkswagen* nodrošināt *Euro 5* paaudzes EA 189 dzinēju atbilstību spēkā esošajam valsts un Eiropas Savienības tiesiskajam regulējumam. *KBA* precizēja, ka risinājumi pirms to īstenošanas praksē ir jāiesniedz tam apstiprināšanai.

27. Šajā kontekstā *Volkswagen* atjaunināja dzinēja vadības blokā iebūvēto programmatūru, ar kuru bija aprīkoti attiecīgie transportlīdzekļi (turpmāk tekstā – "attiecīgā programmatūra"). Ar šo programmatūru tika izveidots termālais logs, pateicoties kuram izplūdes gāzu recirkulācijas līmenis, proti, izplūdes gāzu daudzums, kurš tiek recirkulēts dzinējā, temperatūrā, kas ir zemāka par –9 °C, ir 0 %; –9 °C un 11°C robežās tas ir 85 %, tad virs 11 °C tas pieaug, līdz, apkārtējās vides temperatūrai sasniedzot 15 °C, tas palielinās līdz 100 % (turpmāk tekstā – "termālais logs").

28. Ar 2016. gada 20. jūnija lēmumu (turpmāk tekstā – "strīdīgais lēmums") *KBA* piešķīra atļauju attiecīgajai programmatūrai. Šajā ziņā tas tostarp norādīja, ka nav aizliegtu pārveidošanas ierīču Regulas Nr. 715/2007 izpratnē, uzskatot, ka joprojām izmantotās pārveidošanas ierīces ir likumīgas.

29. 2016. gada 15. novembrī *Deutsche Umwelthilfe*, kas saskaņā ar *UmwRG* 3. pantu ir organizācija, kurai ir procesuālā rīcībspēja, iesniedza administratīvo sūdzību par strīdīgo lēmumu, par kuru šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas brīdī vēl nebija pieņemts lēmums.

30. 2018. gada 24. aprīlī šī organizācija cēla prasību *Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht* (Šlēsvigas-Holšteinas Administratīvā tiesa), kas ir iesniedzējtiesa, lūdzot atcelt strīdīgo lēmumu. Tā norādīja, ka ar attiecīgo programmatūru ir ieviesta pārveidošanas ierīce, kas esot uzskatāma par aizliegtu Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta izpratnē, jo tā aktivizējas, kad tiek sasniegta vidējā temperatūra Vācijā, kas 2018. gadā bija aptuveni 10,4 °C. Minētās organizācijas ieskatā automobiļu ražotājiem principā ir iespēja konstruēt dzinējus, kuriem tehnisku iemeslu dēļ nav nepieciešams samazināt NOx emisijas kontroles sistēmu darbību vidējā temperatūrā, t.i., normālos darbības apstākļos.

31. *Bundesrepublik Deutschland* (Vācijas Federatīvā Republika) apgalvoja, ka *Deutsche Umwelthilfe* nav *locus standi*, lai apstrīdētu strīdīgo lēmumu, un līdz ar to tās prasība nav pieņemama.

32. Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Deutsche Umwelthilfe* šajā gadījumā nav *locus standi* atbilstoši *VwGO* 42. panta 2. punktam, saskaņā ar kuru, ciktāl likumā nav noteikts citādi, prasība ir pieņemama vienīgi tad, ja prasītājs apgalvo, ka apstrīdētais administratīvais akts ir aizskāris viņa tiesības. Tiesību aktos neesot neviena noteikuma, kas pretēji individuālo tiesiskās aizsardzības līdzekļu sistēmai, uz kuru šī tiesību norma ir balstīta, izņēmuma kārtā varētu piešķirt šai apvienībai *locus standi*.

33. Tostarp pamatlieta neietilpstot *UmwRG* piemērošanas jomā, kas ir noteikta šī likuma 1. panta 1. punktā. Proti, to lēmumu vidū, kas var būt vides aizsardzības organizācijas veiktas pārsūdzības priekšmets, vienīgā šajā gadījumā piemērojamā kategorija būtu tā, kas ir norādīta *UmwRG* 1. panta 1. punkta pirmās daļas 5. apakšpunktā, saskaņā ar kuru šis likums ir piemērojams prasībām par publisko tiesību administratīvajiem aktiem vai līgumiem, ar kuriem atļauj projektus, kas nav minēti šī 1. panta 1. punkta 1.–2.b apakšpunktā, piemērojot attiecīgos federālo tiesību, federālo zemju tiesību vai tieši piemērojamos Savienības tiesību aktu noteikumus vides jomā. Šajā ziņā, kā uzskata iesniedzējtiesa, Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkts ir saistīts ar vidi un nav tikai tehniska norma, kas paredzēta iekšējā tirgus regulēšanai, kā tas izrietot no šīs regulas 1., 4. un 7. apsvēruma.

34. Tomēr *UmwRG* 1. panta 1. punkta pirmās daļas 5. apakšpunkts attiecoties vienīgi uz administratīvajiem aktiem, ar kuriem atļauj "projektus". Jēdziens "projekts" šīs tiesību normas izpratnē esot ticis pieņemts saistībā ar Direktīvu 85/337/EEK[13], kuras 1. panta 2. punktā "projekts" ir definēts kā "celtniecības darbu vai citu ierīkošanu vai programmu izpilde" (pirmais ievilkums) un "cita iejaukšanās dabiskajā apkārtnē un ainavā, to skaitā iejaukšanās, kas saistīta ar minerālo resursu ieguvi" (otrais ievilkums). Šajā kontekstā valsts tiesiskais regulējums attiecoties vienīgi uz stacionārām iekārtām vai pasākumiem, kas ir uzskatāma par tiešu iejaukšanos. Tomēr transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājums, tāpat kā strīdīgajā lēmumā minētais EK tipa apstiprinājuma grozījums, attiecoties uz produkta "atļaušanu" un neesot "projekts" valsts tiesību izpratnē, ciktāl tas neattiecas uz stacionāru iekārtu un nav saistīts ar tiešu iejaukšanos dabiskajā apkārtnē un ainavā.

35. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka jēdziena "projekts" *UmwRG* 1. panta 1. punkta pirmās daļas 5. apakšpunkta izpratnē plaša interpretācija neļautu nonākt pie cita secinājuma. Nenoliedzami, Tiesa esot norādījusi, ka valsts tiesai, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības vides tiesības, savas valsts tiesības, cik vien iespējams, ir jāinterpretē Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā noteiktajiem mērķiem atbilstošā veidā[14]. Tomēr, tā kā valsts tiesībās ir sniegta skaidra jēdziena "projekts" definīcija, iesniedzējtiesa šajā lietā nevarot šo jēdzienu attiecināt arī uz atļauju veikt attiecīgās programmatūras atjauninājumu, lai attiecīgos transportlīdzekļus pielāgotu spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam.

36. Tāpat neesot iespējams piemērot *UmwRG* noteikumus pēc analoģijas, pamatojoties uz neparedzētu nepilnību valsts tiesiskajā regulējumā, proti, ja likumdevējs nav noteicis attiecīgās intereses vai nevar tās noteikt vēlāku apstākļu izmaiņu dēļ. Likumdošanas procesā, kā rezultātā

[13] Padomes Direktīva (1985. gada 27. jūnijs) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 1985, L 175, 40. lpp.). Tā tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 2012, L 26, 1. lpp.).

[14] Spriedums, 2011. gada 8. marts, *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125, 50. punkts).

2017. gadā tika veikti grozījumi *UmwRG*, kuru mērķis tostarp bija pielāgot likumu starptautisko publisko tiesību prasībām, kas izriet no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta, un ņemt vērā 2011. gada 8. marta spriedumu *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125), tika identificēts un apspriests jautājums par "projekta" jēdziena piemērošanu minētā likuma 1. panta 1. punkta pirmās daļas 5. apakšpunkta izpratnē attiecībā uz produktu atļaujām. Šajā ziņā esot ticis nepārprotami precizēts, ka minētais likums neattiecoties uz produktu, tostarp transportlīdzekļu, jomu. Turklāt šī paša likuma paskaidrojuma rakstā esot skaidri norādīts, ka valsts likumdevējs esot atturējies no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta transponēšanas vispārējā noteikumā, jo tas radītu lielas norobežošanas grūtības un tiesiski nedrošu situāciju.

37. *Deutsche Umwelthilfe* nevarot arī atsaukties uz *locus standi*, kas tieši izrietētu no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta. Tā kā šai tiesību normai kā tādai nav tiešas iedarbības Savienības tiesībās, kā norādīts 2017. gada 20. decembra spriedumā *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, turpmāk tekstā – "spriedums *Protect*", EU:C:2017:987, 45. punkts), tā neesot tiesību norma *VwGO* 42. panta 2. punkta pirmās teikuma daļas izpratnē.

38. Iesniedzējtiesa piebilst, ka *Deutsche Umwelthilfe* nav arī *locus standi*, lai apstrīdētu strīdīgo lēmumu saskaņā ar *VwGO* 42. panta 2. punkta otro teikuma daļu, saskaņā ar kuru prasītājam ir jāpamato, ka apstrīdētais administratīvais akts ir aizskāris viņa tiesības. *VwGO* paredzētā individuālo tiesiskās aizsardzības līdzekļu sistēma esot balstīta uz subjektīvajām tiesībām. Tomēr šķietot, ka pamatlietā neesot runas par fiziskas personas subjektīvo tiesību aizskārumu. Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punktā paredzētā aizlieguma izmantot pārveidošanas ierīces pārkāpums, kas vienīgais varētu būt piemērojams šajā lietā, fiziskai personai neradot subjektīvas tiesības, jo šī tiesību norma neesot paredzēta, lai aizsargātu personu loku, kas ir stingri norobežots no visas sabiedrības.

39. Līdz ar to iesniedzējtiesas ieskatā pamatlietas iznākums ir atkarīgs no tā, vai *Deutsche Umwelthilfe* var atsaukties uz *locus standi*, kas tieši izriet no Savienības tiesībām. Ņemot vērā spriedumu *Protect*, tas varētu izrietēt no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta noteikumiem, tos skatot kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu. Šajā ziņā šī tiesa uzsver, ka pamatlietā nav piemērojams šīs konvencijas 9. panta 2. punkts, jo, pirmkārt, strīdīgais lēmums nav lēmums, uz kuru attiecas minētās konvencijas 6. pants, un, otrkārt, nav valsts tiesību normas šīs konvencijas 9. panta 2. punkta pirmā teikuma izpratnē, kas padarītu piemērojamus citus šīs konvencijas noteikumus.

40. Iesniedzējtiesa norāda, ka attiecībā uz sprieduma *Protect* sekām valsts procesuālajās tiesībās valsts tiesas esot pieņēmušas atšķirīgus lēmumus un tas radot šaubas par to, vai Savienības tiesības ļauj atzītai vides aizsardzības organizācijai pat ārpus *UmwRG* jau paredzētajām pārsūdzības iespējām apstrīdēt administratīvu atļauju tāda tipa produktam, kāds ir aplūkots šajā lietā, ja šīs organizācijas darbības mērķis ir nodrošināt Savienības vides tiesību normu ievērošanu, kas nerada nekādas subjektīvas tiesības.

41. Gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka vides aizsardzības organizācijai ir *locus standi* apstrīdēt transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājumu, iesniedzējtiesa uzskata, ka strīdīgā lēmuma tiesiskums ir izšķiroši atkarīgs no Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta interpretācijas, it īpaši attiecībā uz pārveidošanas ierīces "nepieciešamības" jēdzienu. Šī tiesa jautā, vai automobiļu ražotājiem ir jāņem vērā pašreizējie tehnoloģiskie risinājumi, lai noteiktu, vai pārveidošanas ierīce patiešām ir nepieciešama tam, lai pasargātu dzinēju no bojājumiem vai negadījuma, un drošai transportlīdzekļa darbībai.

42. Šādos apstākļos *Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht* (Šlēsvigas-Holšteinas Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Orhūsas konvencijas] 9. panta 3. punkts, skatot to kopsakarā ar [Hartas] 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka vides organizācijām principā ir jābūt iespējai tiesā apstrīdēt lēmumu, ar kuru tiek piešķirta atļauja ražot vieglos dīzeļdzinēja transportlīdzekļus ar pārveidošanas ierīcēm, kas var būt pretrunā [Regulas Nr. 715/2007] 5. panta 2. punktam?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

   a) Vai [Regulas Nr. 715/2007] 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, nosakot tādas pārveidošanas ierīces nepieciešamību, kas paredzēta motora aizsardzībai pret bojājumiem vai negadījumiem un transportlīdzekļa drošai darbībai, tehnisko iespēju robežās principā ir jāpamatojas uz EK tipa apstiprinājuma piešķiršanas brīdī pieejamajiem jaunākajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem?

   b) Vai līdzās jaunākajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem ir jāņem vērā arī citi apstākļi, kas var būt par iemeslu tam, lai izsniegtu atļauju izmantot pārveidošanas ierīci, lai gan tā, vadoties vienīgi no tajā brīdī pieejamajiem jaunākajiem tehnoloģiskajiem risinājumiem, nebūtu "nepieciešama" [Regulas Nr. 715/2007] 5. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē?"

43. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Deutsche Umwelthilfe*, *KBA*, *Volkswagen*, kā arī Eiropas Komisija. Šie lietas dalībnieki un ieinteresētās personas arī rakstiski atbildēja uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem.

IV. Vērtējums

A. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

44. Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts, to skatot kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atzītai vides aizsardzības organizācijai, kurai ir procesuālā rīcībspēja saskaņā ar valsts tiesībām, ir jābūt iespējai valsts tiesā apstrīdēt administratīvu lēmumu, ar ko ir piešķirts transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājums, kurš var būt pretrunā Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punktam, kurā ar dažiem izņēmumiem ir aizliegts izmantot pārveidošanas ierīces, kas samazina emisijas kontroles sistēmu efektivitāti.

45. Saskaņā ar Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktu, neskarot šā panta 1. un 2. punktā minētās pārbaudes procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību, kas pārkāpj attiecīgās valsts tiesību aktus vides jomā.

46. Lai atbildētu uz šo jautājumu, izvērtēšu Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta piemērošanas jomu un pēc tam šā noteikuma tvērumu, to skatot kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu.

1. Par Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta piemērošanas jomu

47. Vispirms ir jānorāda, ka pamatlietā ir runa par iespēju *celt prasību tiesā, lai apstrīdētu valsts iestādes aktu*, proti, transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājumu. Līdz ar to ir izpildīti Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā minētie nosacījumi. Pārējie nosacījumi attiecas uz šā noteikuma materiālo piemērošanas jomu un piemērojamību personām, kas tiks aplūkoti pēc kārtas.

48. Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā attiecībā uz tās materiālo piemērošanas jomu ir noteikts, ka attiecīgajam aktam ir jābūt pretrunā "valsts tiesību aktiem vides jomā". Šajā lietā tiesību akts, uz kuru atsaucas *Deutsche Umwelthilfe*, ir Regula Nr. 715/2007, un it īpaši tās 5. panta 2. punkts. Tādēļ ir jāpārbauda, vai šī tiesību norma ietilpst "valsts tiesību aktos vides jomā".

49. Šajā ziņā, pirmkārt, pretēji *KBA* norādītajam es piekrītu iesniedzējtiesas viedoklim, ka šī regula ietilpst vides tiesību jomā un tādējādi nav uzskatāma vienīgi par tehnisku noteikumu iekšējā tirgus regulēšanai. Man šķiet, ka šis jautājums tika izskatīts 2020. gada 17. decembra spriedumā *CLCV* u.c. (Dīzeļdzinēja pārveidošanas ierīce) (C-693/18, turpmāk tekstā – "spriedums *CLCV*", EU:C:2020:1040, 113. punkts), kurā tika norādīts, ka ar Regulu Nr. 715/2007 izvirzītais mērķis ir nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni un uzlabot gaisa kvalitāti Savienībā.

50. *KBA* arī norāda, ka šīs regulas pamatā ir EK līguma 95. pants (tagad – LESD 114. pants), kas attiecas uz dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanas pasākumiem, kuru mērķis ir iekšējā tirgus izveide un darbība. Tomēr minētā 95. panta 3. punktā ir noteikts, ka savos priekšlikumos, kas attiecas uz veselības aizsardzību, drošību, *vides aizsardzību* un patērētāju tiesību aizsardzību, Komisija par galveno uzskata augstu aizsardzības līmeni, īpašu uzmanību pievēršot visiem atklājumiem, kas pamatojas uz zinātnes faktiem. Līdz ar to fakts, ka minētā regula nav balstīta uz īpašu juridisko pamatu vides jomā, proti, EK līguma 175. pantu, nevar izslēgt šīs regulas saistību ar vides tiesībām.

51. Katrā ziņā Regulas Nr. 1367/2006 2. panta 1. punkta f) apakšpunktā "tiesību akti vides jomā" ir definēti kā "Kopienas tiesību akti, kas *neatkarīgi no to tiesiskā pamata* veicina Kopienas vides politikas mērķu sasniegšanu, kā noteikts Līgumā: *saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti*, aizsargāt cilvēku veselību, apdomīgi un racionāli izmantot dabas resursus un starptautiskā līmenī veicināt pasākumus, kas risina reģionu vai pasaules mēroga vides problēmas" [15]. Tas noteikti tā ir Regulas Nr. 715/2007 gadījumā.

52. Konkrētāk, runājot par šīs regulas 5. panta 2. punktu, šis noteikums attiecas uz "pārveidošanas ierīcēm" minētās regulas 3. panta 10. punkta izpratnē. Lai gan minētajai tiesību normai ir tehnisks raksturs, tā ietilpst minētās regulas darbības jomā un ir paredzēta piesārņojošo gāzu emisijas ierobežošanai, tādējādi palīdzot aizsargāt vidi. Vispārīgāk runājot, kā norāda *Deutsche Umwelthilfe*, nav iespējams principā nodalīt vides tiesības un tehniskos noteikumus, jo noteikumam, kas paredzēts vides aizsardzībai, bieži vien ir tehnisks raksturs. Šajā ziņā man jānorāda, ka Regulas Nr. 715/2007 1. apsvērumā ir noteikts, ka "būtu jāsaskaņo mehānisko transportlīdzekļu tipa apstiprinājuma tehniskās prasības attiecībā uz emisijām, lai prasības dažādās dalībvalstīs neatšķirtos un lai nodrošinātu augstu vides aizsardzības līmeni". Tādēļ šajā apsvērumā ir skaidri noteikta saikne starp tehniskajiem noteikumiem par EK tipa apstiprinājumu un vides aizsardzību.

[15] Mans izcēlums.

53. Otrkārt, Savienības tiesību norma, uz kuru atsaucas *Deutsche Umwelthilfe*, proti, Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkts, ir tieši piemērojama dalībvalstīs un ir uzskatāma par daļu no *valsts* vides tiesību normām [16].

54. Attiecībā uz Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta piemērojamību personām šajā noteikumā ir norādīts, ka tiesības izmantot minētajā noteikumā paredzētās tiesības ir "sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu". Šajā ziņā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *Deutsche Umwelthilfe* ir atzīta vides aizsardzības organizācija, kurai saskaņā ar *UmwRG* 3. pantu ir procesuāla rīcībspēja un kuras mērķis saskaņā ar tās statūtiem ir veicināt dabas un vides aizsardzību, kā arī patērētāju aizsardzību attiecībā uz vidi un veselību, tostarp – sniedzot patērētājiem informāciju un konsultācijas. Līdz ar to šī organizācija atbilst nosacījumiem, lai tai būtu procesuāla rīcībspēja valsts tiesās vides aizsardzības jomā.

55. Tāpēc tāda organizācija kā *Deutsche Umwelthilfe* ir ne tikai daļa no "sabiedrības" Orhūsas konvencijas 2. panta 4. punkta izpratnē, bet ir arī "attiecīgā sabiedrības daļa" šīs konvencijas 2. panta 5. punkta izpratnē. Saskaņā ar pēdējo minēto noteikumu tiek uzskatīts, ka nevalstiskajām organizācijām, kas veicina vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir attiecīga interese.

56. Visbeidzot, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai frāze "valsts tiesību aktos noteiktie kritēriji" Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta izpratnē aptver vienīgi kritērijus, kas attiecas uz to personu loku, kurām ir tiesības celt prasību, jo valsts likumdevējs šos kritērijus ir saistošā veidā noteicis *UmwRG* 3. pantā. Manuprāt, šī frāze attiecas arī uz prasības priekšmetu un minētajiem kritērijiem ir jāatbilst Savienības tiesībām. Šis jautājums tiks aplūkots turpmāk.

2. Par Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta tvērumu, to skatot kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu

57. Saskaņā ar Tiesas judikatūru Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā paredzētās prasības var būt pakļautas "kritērijiem", no kā izriet, ka dalībvalstis atbilstoši tām šajā ziņā atstātajai rīcības brīvībai var paredzēt procesuālo tiesību noteikumus, kas attiecas uz nosacījumiem, kādi jāizpilda, lai varētu celt šādas prasības [17]. Šajā ziņā, kā ir norādījusi iesniedzējtiesa, *UmwRG* reformas mērķis 2017. gada laikā tostarp bija pielāgot šo likumu starptautisko tiesību prasībām, kas izriet no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta.

58. Šī tiesa uzskata, ka *Deutsche Umwelthilfe* saskaņā ar valsts tiesībām nav *locus standi* apstrīdēt administratīvo lēmumu, ar kuru ir piešķirts EK tipa apstiprinājums [18]. Turklāt Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktam pašam par sevi Savienības tiesībās nav tiešas iedarbības [19]. Šādos apstākļos gadījumā, ja valsts tiesībās nav paredzēts atzītas vides aizsardzības organizācijas *locus standi*, šī tiesību norma pati par sevi nevar tai piešķirt šādu tiesībspēju.

[16] Šajā nozīmē skat. Orhūsas konvencijas Atbilstības komitejas 2018. gada 29. aprīļa secinājumus un ieteikumus, Dānija (ACCC/C/2006/18, ECE/MP.PP/2008/5/Add.4, 27. punkts), saskaņā ar kuriem Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta kontekstā Savienības tiesību akti, kas attiecas uz vidi, būtu jāuzskata par dalībvalsts tiesību aktu daļu. Šī dokumenta franču valodas versija ir atrodama šajā saitē: https://unece.org/DAM/env/documents/2008/pp/mop3/ece_mp_pp_2008_5_add_4_f.pdf.

[17] Spriedums, 2021. gada 14. janvāris, *Stichting Varkens in Nood* u.c. (C-826/18, EU:C:2021:7, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

[18] Skat. šo secinājumu 32.–40. punktu.

[19] Spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

59. Tomēr iesniedzējtiesa, pamatojot savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir atsaukusies uz spriedumu *Protect*. Šajā ziņā minētajā spriedumā ir noteikta saikne starp Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktu un Hartas 47. pantu attiecībā uz vides aizsardzības organizāciju tiesībām vērsties tiesā [20]. Man šķiet, ka minētajā spriedumā paustā Tiesas argumentācija ir pilnībā piemērojama šajā lietā, un tā ir šāda.

60. Saskaņā ar Direktīvas 2007/46 3. panta 5. punktu EK tipa apstiprināšana ir procedūra, ar ko *dalībvalsts apliecina*, ka transportlīdzekļa, sistēmas, detaļas vai atsevišķas tehniskās vienības tips atbilst attiecīgiem šajā direktīvā paredzētiem administratīviem noteikumiem un tehniskām prasībām, un minētās direktīvas IV vai XI pielikumā uzskaitītiem normatīviem aktiem. Šajā IV pielikumā ir atsauce uz Regulu Nr. 715/2007, kuras 5. panta 2. punkts ir saistošs.

61. Tādēļ, ja dalībvalsts ievieš procesuālo tiesību normas, kas ir piemērojamas prasībām, kuras ir paredzētas Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā un kuras attiecas uz tādu tiesību īstenošanu, kas vides aizsardzības organizācijai ir piešķirtas Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punktā, lai tiktu pārbaudīti kompetento valsts iestāžu lēmumi saistībā ar pienākumiem, kuri tām uzlikti ar šo pantu, šī dalībvalsts ievieš pienākumu, kas izriet no minētā panta, un tātad ir uzskatāms, ka tā ievieš Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, līdz ar to Harta ir piemērojama [21].

62. Lai gan Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktam kā tādam nav tiešas iedarbības Savienības tiesībās, tomēr šajā noteikumā, to skatot kopā ar Hartas 47. panta pirmo daļu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt efektīvu Savienības tiesībās, tostarp vides tiesību normās, paredzēto tiesību aizsardzību tiesā [22].

63. Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā paredzētajām tiesībām celt prasību tiktu atņemta jebkāda lietderīgā iedarbība vai pat pati to jēga, ja tiktu pieļauts, ka, nosakot šādus kritērijus, noteiktas kategorijas "sabiedrības pārstāvjiem", *a fortiori* "ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem", kā vides aizsardzības organizācijām, kas atbilst Orhūsas konvencijas 2. panta 5. punktā noteiktajām prasībām, tiek liegtas jebkādas tiesības celt prasību [23]. Šīm organizācijām nevar atņemt iespēju pārbaudīt no Savienības vides tiesībām izrietošo normu ievērošanu arī tādēļ, ka šādas normas pārsvarā ir vērstas uz sabiedrības interesēm, nevis tikai privātpersonu individuālo interešu aizsardzību un minēto organizāciju uzdevums ir aizsargāt sabiedrības intereses [24].

64. Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā ietvertie vārdi "attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktie kritēriji", ja tie nozīmē, ka līgumslēdzējas valstis saglabā rīcības brīvību šīs tiesību normas īstenošanā, nedrīkst pieļaut, ka tās nosaka tādus kritērijus, kuri ir tik stingri, ka vides aizsardzības organizācijām būtu faktiski neiespējami apstrīdēt šajā tiesību normā minētās darbības vai bezdarbību [25].

65. Šajā lietā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *Deutsche Umwelthilfe* nav *locus standi* apstrīdēt administratīvu lēmumu par EK tipa apstiprinājuma piešķiršanu, tostarp – pamatojoties uz to, ka šis apstiprinājums ir "produkta atļauja", un ka šādas atļaujas gadījumā valsts tiesības

[20] Par Hartas 47. panta piemērošanas jomu skat. Safjan, M., un Düsterhaus, D., "A Union of Effective Judicial Protection: Addressing a Multi-level Challenge through the Lens of Article 47 CFREU", *Yearbook of European Law*, 2014, 33. sējums, Nr. 1, 3.–40. lpp.

[21] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Protect*, 44. punkts un tajā minētā judikatūra.

[22] Šajā nozīmē skat. spriedumus *Protect*, 45. punkts, kā arī 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland* u.c. (C-197/18, EU:C:2019:824, 33. punkts).

[23] Šajā nozīmē skat. spriedumus *Protect*, 46. punkts, kā arī 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland* u.c. (C-197/18, EU:C:2019:824, 34. punkts).

[24] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Protect*, 47. punkts un tajā minētā judikatūra.

[25] Spriedums *Protect*, 48. punkts.

neļauj vides aizsardzības organizācijai, pat ja tā ietilpst "attiecīgās sabiedrības daļas" jēdzienā Orhūsas konvencijas 2. panta 5. punkta izpratnē, celt prasību valsts tiesā par administratīvu lēmumu, ar kuru piešķirts EK tipa apstiprinājums transportlīdzekļiem. Tādējādi, izslēdzot jebkādas vides aizsardzības organizāciju tiesības celt prasību par šādu lēmumu par atļaujas piešķiršanu, attiecīgās valsts procesuālās tiesības ir pretrunā prasībām, kas izriet no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta, to skatot kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu [26].

66. Citiem vārdiem, Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta lietderīgā iedarbība, raugoties no pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā skatpunkta, prasa, lai atzītām vides aizsardzības organizācijām tiktu nodrošinātas tiesības apstrīdēt administratīvu lēmumu par EK tipa apstiprinājuma piešķiršanu [27].

67. Jāpiebilst, ka, lai gan Hartā garantētās brīvības var ierobežot, saskaņā ar tās 52. panta 1. punktu jebkuram to īstenošanas ierobežojumam ir jābūt noteiktam tiesību aktos un tajos ir jārespektē šo brīvību būtība. Turklāt, kā izriet no šīs tiesību normas, ievērojot samērīguma principu, ierobežojumus drīkst noteikt vienīgi tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko ir atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības [28]. Tomēr šajā gadījumā es neredzu, kāds Savienības atzīts vispārējo interešu mērķis varētu attaisnot to, ka vides aizsardzības organizācijai tiek liegta iespēja vērsties tiesā, lai apstrīdētu EK tipa apstiprinājumu transportlīdzekļiem [29].

68. Iesniedzējtiesa uzskata, ka pat valsts tiesību plaša vai analoģiska interpretācija neļauj vides aizsardzības organizācijai piešķirt *locus standi*, lai apstrīdētu lēmumu par EK tipa apstiprinājuma piešķiršanu. Tomēr man ir jāatzīmē, ka šī tiesa ir norādījusi uz *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) 2018. gada 18. aprīļa spriedumu par dažu ļoti smagu kravas transportlīdzekļu likumīgas ekspluatācijas atļaujas un dažu citu ļoti smagu kravas transportlīdzekļu pārbaudes posma pagarināšanas likumību, saskaņā ar kuru *VwGO* 42. panta 2. punkta teikuma otrā daļa piešķir *locus standi* atzītai vides aizsardzības organizācijai, kas vēlas panākt, lai tiktu ievēroti noteikumi, kuru pamatā ir Savienības vides tiesības. Turklāt, kā norāda *KBA*, *Deutsche Umwelthilfe* pamattiesvedībā ir apgalvojusi, ka tās *locus standi* izriet tieši no *UmwRG* 1. panta 1. punkta pirmās daļas 6. apakšpunkta un 2. panta 1. punkta.

69. Iesniedzējtiesai, ciktāl tas ir iespējams, ir jāinterpretē procesuālās tiesības attiecībā uz prasības celšanas nosacījumiem atbilstoši gan Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta mērķiem, gan Savienības tiesībās paredzēto tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības mērķiem, lai tāda vides aizsardzības organizācija kā *Deutsche Umwelthilfe* valsts tiesā varētu apstrīdēt lēmumu, kurš varētu būt pretrunā Savienības vides tiesībām [30].

70. Tomēr, ja šāda atbilstīga interpretācija izrādītos neiespējama, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka valsts tiesai, kurai ir pienākums atbilstoši savai kompetencei piemērot Savienības tiesību normas, ir arī pienākums nodrošināt šo normu pilnīgu efektivitāti, pēc savas ierosmes vajadzības

[26] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Protect*, 52. punkts.

[27] Šajā nozīmē skat. ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumus lietā *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:760, 91. punkts).

[28] Spriedums, 2021. gada 3. februāris, *Fussl Modestraße Mayr* (C-555/19, EU:C:2021:89, 84. punkts un tajā minētā judikatūra).

[29] *KBA* apgalvo, ka Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikumā ir izdarīta sistēmiska izvēle par labu subjektīvo tiesību aizsardzībai.

[30] Šajā nozīmē skat. spriedumus *Protect*, 54. punkts, un 2019. gada 19. decembris, *Deutsche Umwelthilfe* (C-752/18, EU:C:2019:1114, 39. punkts).

gadījumā nepiemērojot tām pretrunā esošas, pat vēlāk pieņemtas valsts tiesību normas, bez pienākuma lūgt vai sagaidīt, kad tās tiks atceltas likumdošanas ceļā, vai izmantojot kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi [31].

71. Iesniedzējtiesa vaicā, vai Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ņemot vērā ar vidi saistīto lēmumu lielo skaitu, dalībvalstis var atbrīvot no pārbaudes tiesā atsevišķus administratīvos lēmumus, piemēram, par produktu atļaušanu, pēc vides aizsardzības organizāciju iniciatīvas, iespēju celt prasību attiecinot vienīgi uz atsevišķiem lēmumiem, kuri izraisa nopietnas sekas videi. Tomēr es uzskatu, ka šādai pieejai nav pamata ne šīs konvencijas noteikumos, ne Tiesas judikatūrā. Katrā ziņā, kā apgalvo *Deutsche Umwelthilfe*, lēmums par EK tipa apstiprinājuma piešķiršanu var ietekmēt lielu skaitu transportlīdzekļu, un tādēļ to nevar uzskatīt par maznozīmīgu vides aizsardzības ziņā. Šajā nozīmē, kā norādīts Regulas Nr. 715/2007 6. apsvērumā, lai uzlabotu gaisa kvalitāti un ievērotu piesārņojuma robežvērtības, ir jāturpina būtiski samazināt dīzeļdzinēja transportlīdzekļu NOx emisijas.

72. Turklāt iesniedzējtiesa uzsver, ka atšķirībā no sprieduma *Protect* faktiem, kas ir saistīti ar Austrijas tiesībām, Vācijas tiesībās vides aizsardzības organizācijām atbilstoši *UmwRG* ir iespēja pārbaudīt projektu atļaujas un ka tādējādi organizācijām nav pilnībā liegtas tiesības celt prasību. Tādējādi procesuālajās tiesībās attiecībā uz tiesību aizsardzību tiesā nepastāvot tāda nepilnība, kas būtu salīdzināma ar šajā spriedumā konstatēto. Tomēr, kā norāda iesniedzējtiesa, tādai organizācijai kā *Deutsche Umwelthilfe* nav nekādu tiesību vērsties tiesā, lai apstrīdētu lēmumu par EK tipa apstiprinājuma piešķiršanu. Tāpēc es uzskatu, ka saistībā ar *Protect* lietu izveidojusies judikatūra ir pilnībā piemērojama, lai pārbaudītu, vai ir ievērots Savienības vides tiesībās paredzēts noteikums.

73. *KBA* un *Volkswagen* norāda, ka *actio popularis* strukturāli nav pazīstams Vācijas procesuālajās tiesībās un ka tādēļ vides aizsardzības organizācijai vienmēr jābūt iespējai apgalvot, ka iestāžu rīcības rezultātā, iespējams, ir pārkāptas tās tiesības. Tomēr šajā gadījumā Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta piemērošana, to skatot kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu, neizraisa *actio popularis* [32]. Tiesības vērsties tiesā tādā lietā kā pamatlieta nozīmē, ka valsts tiesībās attiecīgajai organizācijai ir piešķirta procesuālā rīcībspēja, ja tās statūtus ir apstiprinājušas kompetentās valsts iestādes. Tādējādi šī organizācija sniedz drošības un kompetences garantijas savas darbības veikšanā [33]. Tā kā šīm organizācijām ir juridiski atzīta ieinteresētība vides aizsardzības jomā, tieši piemērojamu Savienības vides tiesību normu pārkāpums tās skar pietiekami, lai tās varētu atsaukties uz šīm tiesību normām valsts tiesās [34].

74. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ierosinu uz pirmo jautājumu atbildēt, ka Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts, to skatot kopsakarā ar Hartas 47. panta pirmo daļu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atzītai vides aizsardzības organizācijai, kurai ir procesuālā rīcībspēja saskaņā ar valsts tiesībām, ir jābūt iespējai valsts tiesā apstrīdēt administratīvu lēmumu, ar ko ir piešķirts

[31] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Protect*, 56. punkts.

[32] Secinājumos lietā *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:760, 81. punkts) ģenerāladvokāte E. Šarpstone norādīja, ka Orhūsas konvencijas autori ir izvēlējušies neieviest *actio popularis* vides jautājumos un ir nolēmuši stiprināt vides aizsardzības organizāciju lomu. Ģenerāladvokāte piebilda, ka tādējādi viņi ir izvēlējušies vidusceļu starp maksimālistisko pieeju (*actio popularis*) un minimālistisko pieeju (proti, individuālas prasījuma tiesības, kas ir tikai tiem, kuri ir tieši ieinteresēti).

[33] Kā ģenerāladvokāte E. Šarpstone ir norādījusi secinājumos lietā *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:760, 74. punkts), vides aizsardzības organizācijām, kas atbilst objektīvi pamatotām, pārredzamām un nediskriminējošām prasībām, veicinot tiesu pieejamību saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ir jābūt tiesīgām atsaukties uz Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktu.

[34] Šajā nozīmē skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:491, 49. punkts).

transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājums, kurš var būt pretrunā Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punktam, proti, noteikumam, kurā ar dažiem izņēmumiem ir aizliegts izmantot pārveidošanas ierīces, kas samazina emisijas kontroles sistēmu efektivitāti.

B. Par otro prejudiciālo jautājumu

75. Ar otro jautājumu, kurš ir uzdots gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiktu sniegta apstiprinoša atbilde, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pārveidošanas ierīces "nepieciešamība" dzinēja aizsardzībai pret bojājumiem vai negadījumiem un transportlīdzekļa drošai darbībai ir jāvērtē, ņemot vērā attiecīgo transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājuma piešķiršanas datumā pieejamos tehnoloģiskos risinājumus, un vai, pārbaudot pārveidošanas ierīces likumību, ir jāņem vērā citi apstākļi papildus jau minētajai "nepieciešamībai" [35].

76. Saskaņā ar Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punktu tādu pārveidošanas ierīču lietošana, kuras samazina emisijas kontroles sistēmu efektivitāti, ir aizliegta. Tomēr šim aizliegumam ir trīs izņēmumi, tostarp šīs tiesību normas a) apakšpunktā ietvertie izņēmumi, proti, ja "šādas ierīces nepieciešamību attaisno motora aizsardzība pret bojājumiem vai negadījumiem un droša transportlīdzekļa darbība".

77. Iesākumam norādīšu, ka iesniedzējtiesa savā jautājumā pieņem, ka termālais logs ir uzskatāms par "pārveidošanas ierīci" Regulas Nr. 715/2007 3. panta 10. punkta izpratnē. Spriedumā *CLCV* Tiesa nosprieda, ka par "pārveidošanas ierīci" ir uzskatāma ierīce, kura atpazīst visus parametrus, kas saistīti ar šajā regulā paredzēto tipa apstiprinājuma procedūru norisi, lai šo procedūru laikā uzlabotu emisiju kontroles sistēmas darbību un tādējādi panāktu transportlīdzekļa tipa apstiprinājumu, arī tad, ja tādu uzlabojumu atsevišķos gadījumos iespējams novērot arī transportlīdzekļa normālas ekspluatācijas apstākļos [36].

78. Tiesa arī uzskatīja, ka minētās regulas 5. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētajam aizliegumam tiktu atņemta tā būtība un tam nebūtu nekādas lietderīgās iedarbības, ja ražotājiem būtu atļauts aprīkot mehanizētos transportlīdzekļus ar tādām pārveidošanas ierīcēm vienīgi, lai aizsargātu dzinēju pret tā aizsērēšanu un nodilumu [37]. Šī judikatūra tika pieņemta, izvērtējot pārslēgšanas loģikas atbilstību Savienības tiesībām.

79. Savukārt lietas C-128/20 *GSMB Invest*, C-134/20 *Volkswagen*, kā arī C-145/20 *Porsche Inter Auto* un *Volkswagen* attiecas uz termālo logu, kas ir līdzīgs tam, kas ir šā jautājuma priekšmets. Šīm trim lietām kopīgajos secinājumos [38], kurus es sniedzu 2021. gada 23. septembrī, ierosināju Tiesai atzīt, ka Regulas Nr. 715/2007 3. panta 10. punkts, to skatot kopsakarā ar šīs regulas 5. panta 1. punktu, ir interpretējams tādējādi, ka par "pārveidošanas ierīci" ir jāuzskata ierīce, ar kuru mehāniskā transportlīdzekļa reālos braukšanas apstākļos izplūdes gāzu recirkulācija tiek pilnībā nodrošināta vienīgi tad, ja āra temperatūra ir no 15 C līdz 33 °C un pārvietošanās augstums nepārsniedz 1000 metru virs jūras līmeņa, savukārt ārpus šā loga ik pa 10 °C un ik pa

[35] Otrajā jautājumā iesniedzējtiesa atsauces uz "pārveidošanas ierīcēm". Tomēr, tā kā pamatlietā tiek aplūkots vienīgi termālais logs, es atsaukšos tikai uz šo pārveidošanas ierīci.

[36] Spriedums *CLCV*, 102. punkts.

[37] Spriedums *CLCV*, 113. punkts.

[38] Secinājumi lietās *GSMB Invest*, *Volkswagen* un *Porsche Inter Auto* un *Volkswagen* (C-128/20, C-134/20 un C-145/20, EU:C:2021:758).

250 metriem augstumā, kas pārsniedz 1000 metru virs jūras līmeņa, izplūdes gāzu recirkulācijas līmenis lineāri tiek samazināts līdz nullei, tādējādi palielinot NOx emisijas virs minētajā regulā noteiktajām robežvērtībām [39]. Šie apsvērumi ir piemērojami arī šajā lietā.

80. Ar otrā jautājuma a) daļu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai pārveidošanas ierīces "nepieciešamība", lai aizsargātu dzinēju no bojājumiem vai negadījuma un transportlīdzekļa drošai darbībai, ir jāvērtē, ņemot vērā to, kas ir bijis tehniski iespējams attiecīgo transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājuma piešķiršanas brīdī.

81. Es piekrītu šai tiesai, ka, lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāņem vērā EK tipa apstiprināšanas datums. Tas attiecas uz jauniem transportlīdzekļiem, kuriem ir jāatbilst apstiprinājuma brīdī spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, tostarp Direktīvas 2007/46 IV pielikumā minētajiem, kuru vidū ir arī Regula Nr. 715/2007.

82. Attiecībā uz tehniskajām prasībām saistībā ar šo apstiprināšanu secinājumos lietās C-128/20 *GSMB Invest*, C-134/20 *Volkswagen*, kā arī C-145/20 *Porsche Inter Auto* un *Volkswagen* es uzskatīju, ka Regulā Nr. 715/2007 nekur nav norādīts, ka EK tipa apstiprinājumam būtu jāizmanto kāda īpaša tehnoloģija [40]. Citiem vārdiem, kā apgalvo *Volkswagen*, šī regula, tāpat kā Direktīva 2007/46, tehnoloģiskā ziņā ir neitrāla.

83. Es arī atgādināju, ka saskaņā ar minētās regulas 7. apsvērumu, "nosakot emisiju standartus, svarīgi ņemt vērā to, kā tie ietekmēs tirgu un ražotāju konkurētspēju, kādas tiešās un netiešās izmaksas tie radīs uzņēmumiem un priekšrocības, [kas] rodas jauninājumu sekmēšanas, gaisa kvalitātes uzlabošanas, veselības aprūpes izmaksu samazināšanas un paredzamā dzīves ilguma palielināšanas ziņā, kā arī to, kādu vispārēju ietekmi tas atstās uz oglekļa dioksīda emisijām". Tādējādi, Savienības likumdevējam nosakot piesārņotāju emisiju robežvērtības, tas jau bija ņēmis vērā transportlīdzekļu ražotāju intereses. Līdz ar to šiem pēdējiem minētajiem ir jāpielāgojas un jāpiemēro tādas tehniskās ierīces, kas ir piemērotas, lai ievērotu šīs robežvērtības, un izmantotajai tehnoloģijai *obligāti nav jābūt labākajai iespējamajai vai piemērotākajai* [41]. Šajā ziņā, kā uzsver *KBA*, var būt pietiekami ar to, ka tiek izmantotas tirgū plaši izplatītas vidējas tehnoloģijas, ar nosacījumu, ka tās atbilst prasībām, kas noteiktas EK tipa apstiprinājumam.

84. Es piebildu, ka atļaut pārveidošanas ierīci saskaņā ar Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta a) apakšpunktu vienīgi tādēļ, ka, piemēram, pētījumu izmaksas ir augstas, tehniskā ierīce ir dārga vai transportlīdzekļa uzturēšanas darbības lietotājam ir biežākas un dārgākas, nozīmētu atņemt jēgu minētajai regulai [42].

85. Arī šie apsvērumi, manuprāt, ir piemērojami šajā lietā. Šajā nozīmē piekrītu iesniedzējtiesai, kura norāda, ka izņēmums saskaņā ar Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punktu principā nebūtu jāatļauj, ja ražotājs finansiālu apsvērumu dēļ konstruē dzinējus tā, ka normālos darbības apstākļos netiek garantēts dzinēja efektīvas emisijas kontroles metodes nekaitīgums un šī metode šī iemesla dēļ tiek lielā mērā deaktivizēta.

[39] Šo secinājumu 104. punkts.

[40] Šo secinājumu 129. punkts.

[41] Secinājumi lietās *GSMB Invest*, *Volkswagen* un *Porsche Inter Auto* un *Volkswagen* (C-128/20, C-134/20 un C-145/20, EU:C:2021:758, 129. punkts).

[42] Secinājumi lietās *GSMB Invest*, *Volkswagen* un *Porsche Inter Auto* un *Volkswagen* (C-128/20, C-134/20 un C-145/20, EU:C:2021:758, 130. punkts).

86. Pārveidošanas ierīces "nepieciešamība" pastāv vienīgi tad, ja nav risinājuma, kā izvairīties no tiešiem bojājumu riskiem, kas rada konkrētu apdraudējumu transportlīdzekļa vadīšanas laikā [43].

87. Turklāt ar otrā jautājuma b) daļu iesniedzējtiesa jautā, vai papildus tehnoloģiju attīstībai ir lietderīgi ņemt vērā arī citus apstākļus, kuru dēļ pārveidošanas ierīce ir atzīstama par likumīgu, pat ja, vērtējot vienīgi tehnoloģiskos risinājumus attiecīgajā laikā, nav "nepieciešamības" pēc šīs ierīces Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

88. Šajā ziņā attiecībā uz jēdzienu "nepieciešamība" no sprieduma *CLCV* izriet, ka minētais 5. panta 2. punkta a) apakšpunkts, kas ir izņēmums no aizlieguma izmantot pārveidošanas ierīces, kuras samazina emisijas kontroles sistēmu efektivitāti, ir *jāinterpretē šauri* [44].

89. Šādos apstākļos, nepastāvot "nepieciešamībai" pēc šajā lietā aplūkotās pārveidošanas ierīces, kā norāda iesniedzējtiesa otrā jautājuma b) daļā [45], manuprāt, nav citu apstākļu, kas varētu padarīt pārveidošanas ierīci par likumīgu. Tā kā abi pārējie Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētie izņēmumi nav piemērojami pamatlietā, šajā regulā nav paredzēts papildu pamatojums pārveidošanas ierīces atļaušanai.

90. Tāpēc ierosinu Tiesai uz otro jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pārveidošanas ierīces "nepieciešamība", lai aizsargātu dzinēju no bojājumiem vai negadījumiem un transportlīdzekļa drošai darbībai, nav jāvērtē, ņemot vērā EK tipa apstiprinājuma piešķiršanas datumā pastāvošos tehnoloģiskos risinājumus, un ka, pārbaudot pārveidošanas ierīces likumību, nav jāņem vērā citi apstākļi, izņemot šo "nepieciešamību".

V. Secinājumi

91. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht* (Šlēsvigas-Holšteinas Administratīvā tiesa, Vācija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris), 9. panta 3. punkts, to skatot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atzītai vides aizsardzības organizācijai, kurai ir procesuālā rīcībspēja saskaņā ar valsts tiesībām, ir jābūt iespējai valsts tiesā apstrīdēt administratīvu lēmumu, ar ko ir piešķirts transportlīdzekļu EK tipa apstiprinājums, kurš var būt pretrunā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 715/2007 (2007. gada 20. jūnijs) par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem ("Euro 5" un "Euro 6") un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai 5. panta 2. punktam, proti, noteikumam, kurā ar dažiem izņēmumiem ir aizliegts izmantot pārveidošanas ierīces, kas samazina emisijas kontroles sistēmu efektivitāti.

[43] Šajā nozīmē skat. spriedumu *CLCV*, 114. punkts.

[44] Spriedums *CLCV*, 112. punkts.

[45] Tas ir faktu vērtējums, kas ir jāveic iesniedzējtiesai.

2) Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pārveidošanas ierīces "nepieciešamība", lai aizsargātu dzinēju no bojājumiem vai negadījumiem un transportlīdzekļa drošai darbībai, nav jāvērtē, ņemot vērā EK tipa apstiprinājuma piešķiršanas datumā pastāvošos tehnoloģiskos risinājumus, un ka, pārbaudot pārveidošanas ierīces likumību, nav jāņem vērā citi apstākļi, izņemot šo "nepieciešamību".